

POLİS-HALK İLİŞKİLERİNİ VATANDAŞLARIN DEĞERLENDİRMELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Abdullah YILMAZ*
M. Kemal DEMİRÇİ**

Özet: Bütün toplumlar kamu düzenini korumak ve suçları önlemek için polis teşkilatlarından yararlanırlar. Ancak, polisin eylemlerinin niteliği ve örgütsel yapısı demokratik ve demokratik olmayan toplumlarda büyük farklılıklar göstermektedir. Günümüzde polis-halk ilişkileri demokratik polis, toplum polisliği gibi yeni yaklaşımlar ışığında yeniden ele alınmak zorundadır. Bu çalışmada, değişen polis-halk ilişkileri konusunda teorik bir çerçeve çizildikten sonra söz konusu ilişkilerin düzeyi konusunda Kütahya il merkezinde gerçekleştirilen bir araştırmanın bulguları ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Polis-halk ilişkileri, demokrasi ve polis, toplum polisliği.

AN EMPIRICAL STUDY ON CITIZENS' EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN POLICE AND PEOPLE

Abstract: All societies use police to control crime and to contribute to public order. But organizational conditions under which police operate, vary greatly between democratic and non-democratic societies. Today, relationships between police and people need to held on with new perspectives (e.g., democracy and police, community policing, etc.) . This article contains a theoretical framework and an empirical study on about relationships between police and people.

Key Words: Relationships between police and people, democracy and police, community policing.

1. Giriş

Genel olarak toplumun ve dolayısıyla bireylerin her türlü suça karşı korunması, temel hakların kullanılabilmesi bir ortamın sağlanması ve buna aykırı davranışların yakalanarak gereken yasal işleme tabi tutulması için gerekli tüm önlemlerin alınması anlamına gelen “güvenlik”, devletin topluma sunduğu önemli ve vazgeçilmez hizmetlerinden olup, devlet adına, devletin otorite yetkisini kullanan güvenlik güçleri tarafından yerine getirilir. (Aydın, 2002: 124)

* Yrd. Doç. Dr., D.P.Ü., Kütahya İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü

**Yrd. Doç. Dr., D.P.Ü., Kütahya İ.İ.B.F., İşletme Bölümü

Polisi kuralların ve kanunların uygulanmasını sağlayan ve meşru güç kullanma yetkisine sahip silahlı güç olarak tanımlarsak, ilkel veya modern bütün topluluk ve toplumlarda, adna polis densin veya denmesin, kuralların uygulanmasını sağlama hizmetini yerine getiren yapılar bulunduğunu söylemek mümkündür (Çağlar, 1999: 125). Ancak, burada, gerçek meşruiyetin, polis ile halk arasında tesis edilen uzlaşma temeline dayanan meşruiyet olduğunu ve meşruiyetin tek temelini bu olmadığını da unutmamak gerekir(Aydın, 1999: 103).

Polisin az gelişmiş ya da endüstrileşmiş tüm ülkelerde değişmeyen temel görevleri bulunduğu gibi, her ülkenin sahip olduğu sosyal, siyasi ve kültürel özelliklerinin getirdiği bazı farklı görevleri de bulunabilmektedir. Totaliter bir devlette polis yönetimin her istediğini yapmak zorunda olan bir kurum olarak ele alınabilir. Demokratik bir ülkede ise mevcut yasa ve kurallara göre toplumun hizmetinde olan, devletin içerisinde organize edilmiş bir kurum olarak düşünülmelidir¹. Bu nedenle, ülkenin mevcut yönetim anlayışının doğrudan polis teşkilatının yapısı ve işlevlerine yansımalarını söylemek mümkündür. (Çevik, 2002: 31)

2. Demokrasi, Hukuk Devleti ve Polis

Demokrasi ve insan hakları kavramları birbirine çok yakın ve genellikle doğrudan bağlantılıdır. Bir siyasal rejim olarak demokrasi, insan haklarının gerçekleştirildiği düzeni temsil eder. İnsan hakları ise, doktrin olarak demokrasilerin temelini oluşturur. İnsan hakları düşüncesi nasıl ki, demokrasilerin düşünsel temelini oluşturmakta ve genel çerçevesini çizmekte ise, demokrasiler de insana ve insanlığa bağlı temel hakların gerçekleştirildiği ve güvence altına alındığı siyasal düzen ve yönetim biçimini simgelemektedir.(Çeçen, 1995: 57)

Crawshaw'ın belirttiği gibi (Crawshaw, 2002: 167); “Hukuk kurallarının, hiçbir birey veya kurumun kanun üstüne çıkmamasını sağladığı bir demokratik devlette her insan ve her kurum kanun önünde bazı sorumluluklar taşır. Bu, tamamen ve sürekli kanunla çalışması açısından kanun sağlayıcı memurlar olarak görülen polisler için zorunludur. İnsan haklarının kanunla korunmuş olması, her polis faaliyetinde ve faaliyet alanında insan haklarını koruyan kanunlara saygı gösterilmesi ve itaat edilmesi anlamına da gelir.”

¹ Aynı yönde bir değerlendirme için bakınız: Gary T. MARX, “Police and Democracy”, <http://web.mit.edu/gtmarx/www/dempol.html>, (Temmuz 2003).

Demokratik hukuk devletinde polis, çok önemli fonksiyonlara sahiptir. Bir devletin demokratik hukuk devleti olarak nitelendirilebilmesi için, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü yaşama geçirmiş ve insan haklarını güvence altına almış olması gerekir. Bunu yaşama geçirecek başlıca kurumlardan biri de polistir. Polis, kamu düzenini ve iç güvenliği korumak için güç kullanan ve suçla mücadele eden bir örgüttür. Bu açıdan polisin, hukukun üstünlüğünü sağlamanın güvencesi olduğu söylenebilir. (Çevik, 2002: 79) Polisin faaliyet gösterdiği örgütsel koşullar ve görevini yerine getirmek için kullandığı yöntemler demokratik ve demokratik olmayan toplumlar arasında oldukça farklılık gösterir. Demokratik hukuk devletinde polis görevlerini yerine getirirken kendisi de hukuka uymak zorundadır. Hukukun üstünlüğü, polisi de içine alır.

Demokratik toplum olarak tanımlanan bir toplumda polis gücü²:

* Güçlü bir liderin veya partinin isteklerine değil, insan haklarına saygı ve hukukun üstünlüğüne hayat verir,

* Sadece belirli sınırlar içerisinde ve olabildiğince kontrollü şekilde bireylerin yaşamlarına müdahale eder,

* Aleni olarak hesap sorulabilen bir kurumdur.

3. Güvenlik Hizmetlerine Halk Desteği

Semiz ve Gökçe'nin belirttikleri gibi (Semiz ve Gökçe, 1999: 4); "Toplumsal yapıdaki işleyişin değişmesi ve beklenti düzeylerinin giderek artmaya başlaması, toplumla yakın bir ilişki içerisinde bulunan ve güvenliğin sağlanmasından birinci derecede sorumlu olan polisin rolünün de önemli ölçüde değişmesine sebep olmaktadır." Ayrıca, Aydın'ın belirttiği gibi (Aydın, 1999: 116-117); "Polisin halkın istek ve beklentileri doğrultusunda politikalar belirlemesi ve uygulamalarda bulunması konusunda, halka karşı sorumluluk ve halkın bu politikaların belirlenmesi sürecine katılması anlayışı ile polis halk ilişkileri [de] büyük önem arz etmektedir."

Bergmans'ın işaret ettiği gibi (Bergmans, 2002: 197); polislerin insanlar ile ilişkileri azaltılarak vatandaşlara yabancı hale getirilmesi stratejisi, polisin önemli fonksiyonlarını ihmal etmesi sonucunu doğurmuştur. Merkezileştirilmiş teknokrat yapı sonucunda polis her gün olup biten olaylardan gittikçe daha az haberdar olmuştur. Yabancı bir yardım elinin uzatılması, problemleri kendi başına çözmeye çalışan "suç savaççısı" polisin

² MARX, "Police and Democracy".

profesyonel statüsüne uymamıştır. Oysa, insanların desteği olmadan polisin operasyon yapabilmesi mümkün değildir. Özellikle, günümüzün karmaşık toplum yaşamında polisin suçla mücadele ve toplum düzenini sağlama görevini sadece polisiye tedbirlerle gerçekleştirmesinin mümkün olmadığı görülmüştür. Aydın'ın belirttiği gibi (Aydın, 1999: 120); "Polis halkın emniyeti ve mutluluğu için çalıştığına göre, daha iyi hizmet için halkın polisin karar ve politikalarına katılması, taraftar olması ve polise yardım etmesinin sağlanması büyük önem taşır."

Suç ve kamu düzeni, toplumun tümünü ilgilendiren çok boyutlu konulardır. Bu nedenle, halkın polisiye hizmetlere katılımını sağlamak üzere toplum destekli polislik olgusu gelişmiştir. Toplum destekli polislik (community policing), demokrasinin işlerlik kazanmış şeklidir. Suç ve düzensizliklerin tanımlanmasını sağlayan ve toplumun polisiye hizmetlerin tüm aşamalarında yer almasını öngören bir sistemdir. Ayrıca, polis ve toplum arasında yakın ilişkiye dayanır ve ana hedefi, güven duygusunu tesis etmek ve devamını sağlamaktır.³

Toplum Destekli Polislik kavramı, 1980'li yıllardan itibaren Amerika ve İngiltere'de polis ile halk arasında ortaya çıkan ve gittikçe büyüyen güvensizlik sorununun ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm arayışlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde polis, halkın gözünde değerini yitiren bir kurum olması nedeniyle dikkatleri üzerine çekmiş ve siyasal gündemde kalmıştır. (Bahar, 2002: 292)

Akalın'ın belirttiğine göre (Akalın, 1997: 220); "Toplum polisliği, son yıllarda özellikle ABD'de gelişen çevre ve teknolojik gelişmelere paralel olarak suç ve suçlularla mücadelede azami başarı elde etmek amacıyla matuf olarak ortaya atılmış bir yönetim biçimidir. Bu sistemde suç önleme, polis ile halkın bütünleşerek olaylara cevap vermesi şeklinde yansımaktadır."

Toplum polisliği, problemlerin ortaya çıkarılması ve çözümünde polis ile toplumun beraber çalışmasını teklif eder ve temelde iki ana temayı işlemektedir. Bunlardan biri halk dostluğu diğeri ise problem çözümdür. Toplum polisliği konusunda başarılı olabilmek için hem polis hem de halkın dikkat etmesi gereken bazı koşullar vardır. Bunlar; etkinlik (Etkili bir toplum polisliği stratejisi geliştirip yürütmek), randıman (Kullanılabilir kaynaklardan daha fazla sonuç almak) ve eşitlik (Polis hizmetlerine eşit derecede giriş, herkese eşit davranış ve topluma polis hizmetlerinin eşit dağıtımını yapma) koşullarıdır. (Akalın, 1997: 221, 223-224)

³ "About Community Policing", <http://www.communitypolicing.org/about2.html>, (Temmuz 2003).

Toplum destekli polislik, örgütsel değişimi gerektirmektedir. Adem-i merkeziyet, yetki dağılımı ve uzmanlıkların azaltılması bu yeni yaklaşımın üç ana örgütsel ilkesidir. Bu ilkeler, örgütün dış çevreye dönüklük özelliğini artırma aracıdır. (Bergmans, 2002: 200)

Türkiye’de polis halk ilişkilerinde yaygın olarak benimsenen görüş, halkla ilişkilerin istenilen düzeyde olmadığıdır. Polis halk ilişkileri ile ilgili araştırmaların ortaya koyduğu ortak sonuçlar şunlardır (Erdağ, 2000: 177):

1. Halka göre polisin eğitimi yeterli değildir ve halkla ilişkilerin daha iyi gerçekleştirilmesinin yolu eğitimden geçmektedir.
2. Halkın bir bölümü polisten korkmaktadır. Polisin halka kendisini tam olarak tanıtmadığı ve herkese eşit davranmadığı görüşü en önemli sorundur.
3. Halkın büyük çoğunluğu polisin başarılı olabilmek için yeterli olanaklara sahip olmadığını düşünmektedir.
4. Halkın polisten beklentileri, genel olarak, polisin görev bilincine sahip olması, halka olumlu yaklaşım kurması, şiddete başvurmaması, herkese yansız davranması, hoşgörülü, nazik ve güler yüzlü olmasıdır.
5. Halk polise genel olarak güvenmektedir. Ancak, aynı zamanda, ondan korkmaktadır. Bunun en önemli nedeni, polisin kendisini ve çalışmalarını yeterince tanıtamaması sonucunda oluşan olumsuz imajdır.
6. Polisin halkla yeterince sağlıklı iletişim kuramamasının nedenleri olarak; çalışma saatlerinin düzensizliği, ücret yetersizliği, eğitim düzeyinin düşüklüğü, halka kendini yeterince tanıtamama, görevi ile ilgili mevzuatın yeniden düzenlenmemesi ve sosyal olanakların yetersizliği faktörleri görülmektedir.

Çağdaş dünyada artık globalleşmeye başlayan toplumsal taleplere etkin biçimde karşılık vermesi beklenen “... yirmi birinci yüzyıl polisi toplumun içinde ve halkla işbirliği içinde çalışarak hem kendine hem çevresine güven veren bir özelliğe sahip olmalıdır. Amacı, yalnızca suç ve suça ilişkin unsurlarla mücadele etmek değil, aynı zamanda iyi bir rehber ve danışman rolünü de yerine getirmek olmalıdır. Polisin XXI. yüzyılın beklentilerine cevap verebilmesi ve sorunları çözebilmesi için aşağıda belirtilen niteliklere sahip olması gerekir:

1. Sağlam ve dengeli bir kişilik özelliği,
2. Nitelikli bir eğitim programından yetişme,
3. Yüksek motivasyon düzeyine sahip olma,
4. Mesleğini severek ve benimseyerek yapma,
5. Her koşulda kendisinden beklenen davranışları gerçekleştirme,
6. İletişim ve etkileşim yeteneğine sahip olma.” (Semiz ve Gökçe, 1999: 19)

4. Polis-Halk İlişkilerine Yönelik Araştırmanın Amacı ve Sınırları

Araştırmanın başlıca amaçları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- a) Öncelikle, polisiye hizmetlerden yararlanan vatandaşların polis-halk ilişkilerine yönelik algılamalarını ortaya koymak;
- b) Söz konusu algılamaların araştırma kapsamındaki deneklerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Araştırmanın uygulaması, Kütahya il merkezi ile sınırlıdır.

5. Araştırmanın Metodolojisi

5.1. Model

Araştırmada Kütahya il merkezinde güvenlik hizmetlerinden yararlanan vatandaşların polis-halk ilişkilerini nasıl değerlendirdikleri saptanmaya çalışılmıştır. Saptama yapılırken, koşulların önceden ayarlanması ve bireylerin belirli cevapları vermeleri yönünde etkilenmeleri söz konusu olmamıştır. Bu özellikler çerçevesinde araştırmanın modeli survey (genel tarama) modelidir.

Genel tarama modeline dayanan araştırmalarda; durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye, hangi yöne gitmeliyiz, oraya nasıl gideriz gibi sorulara, ulaşılan verilere dayanılarak cevaplar aranır.

5.2. Araştırma Örnekleme ve Veri Toplama Araçları

Araştırmanın örnekleme Kütahya il merkezinde güvenlik hizmetlerinden

yararlanan vatandaşlardan tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 18 yaş üzeri 100 bireyden oluşmaktadır.

Verilerin toplanmasında anket (soru kağıdı) ve gözlem tekniği kullanılmış, ayrıca literatür taraması yapılmıştır. Anket, araştırmacılar ve beraberlerindeki anketörler tarafından deneklerle yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Böylece, anket formlarının eksiksiz doldurulması sağlanmış ve tüm anketler değerlendirilebilmiştir.

6. Araştırma Verilerinin Analizi ve Bulgular

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler SPSS 8.0 for Windows paket programına yüklenmiş ve araştırma amaçları doğrultusunda çeşitli istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Söz konusu analiz sonuçları ve bunlara ilişkin yorumlar aşağıdadır.

6.1 Anketin Güvenilirliği

Çalışma için hazırlanan anketin güvenilirliğini ölçmek için, ön çalışmada 30 denek üzerinde uygulama yapılmıştır. Geliştirilen 20 değişkenli anket verilerinin güvenilirliği ölçülmüş, güvenilirliği azaltan değişkenler sırasıyla elenerek değişken sayısı 15'e indirilmiş, analiz sonucunda, anket verilerinin Alpha katsayısı, 0,8388 olarak saptanmıştır. Bu değer 1.00'a çok yakın bir değer olduğundan anketin güvenilir olduğuna ve dolayısıyla araştırmada kullanılmasına karar verilmiştir.

6.2 Deneklerin Demografik Özellikleri

Deneklerin demografik özellikleri Tablo 1'de yer almaktadır. Tablo 1'e ilişkin şu değerlendirmelerde bulunulabilir:

Ankete cevap verenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı şöyle gerçekleşmiştir: Ankete cevap verenlerin % 62'lik kısmını (62 kişi) erkekler, % 38'lik kısmını ise (38 kişi) bayanlar oluşturmaktadır.

Ankete cevap verenlerin yaş gruplarına göre dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir: Ankete cevap verenlerin % 33'ü (33 kişi) 18-25 yaş grubunda yer almaktadır. Bu yaş grubunu % 27'lik oranla (27 kişi) 26-40 yaş grubu izlemektedir. 41-55 yaş grubundan 25 kişi % 25'lik bir katılım gerçekleştirirken, ankete en az katılım % 15'lik bir oranla (15 kişi) 55+ yaş grubunda yer alan deneklerce gerçekleştirilmiştir. Bu dağılım, deneklerin ankete dengeli bir katılım gerçekleştirdiklerini göstermektedir.

Ankete katılan bireylerin eğitim düzeylerine göre dağılımı ise şöyle gerçekleşmiştir: Eğitim düzeyleri içinde en büyük kategoriyi oluşturan lise mezunları 51 kişi ile ankete % 51'lik bir katılım sağlamışlardır. Bu kategoriyi sırasıyla % 29'luk oranla (29 kişi) ilköğretim mezunları ve % 20'lik oranla (20 kişi) üniversite mezunları izlemektedir.

Ankete katılan bireylerin mesleklerine göre dağılımı ise şöyle gerçekleşmiştir: Meslek grupları içinde en büyük kategoriyi oluşturan serbest meslek sahipleri 37 kişi ile ankete % 37'lik bir katılım sağlamışlardır. Bu kategoriyi sırasıyla % 24'lük oranla (24 kişi) memurlar, % 18'lik oranla (18 kişi) öğrenciler, % 9'luk oranla (9 kişi) işçiler, % 7'lik oranla (7 kişi) emekliler ve % 5'lik oranla (5 kişi) ev hanımları izlemektedir.

Tablo 1: Deneklerin Demografik Özellikleri

CİNSİYET DAĞILIMI			ÖĞRENİM DÜZEYİ DAĞILIMI		
Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Öğrenim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Erkek	62	62,0	İlköğretim	29	29,0
Kadın	38	38,0	Lise	51	51,0
Toplam	100	100,0	Üniversite	20	20,0
			Toplam	100	100,0
MESLEK DAĞILIMI			YAŞ DAĞILIMI		
Meslekler	Frekans	Yüzde	Yaş Durumu	Frekans	Yüzde
Öğrenci	18	18,0	18-25 Yaş	33	33,0
Memur	24	24,0	26-40 Yaş	27	27,0
İşçi	9	9,0	41-55 Yaş	25	25,0
Serbest Meslek	37	37,0	55- + Yaş	15	15,0
Ev Hanımı	5	5,0	Toplam	100	100,0
Emekli	7	7,0			
Toplam	100	100,0			

6.3 Polis-Halk İlişkilerinde Etkili Olan Faktörlere İlişkin Araştırma Bulguları

Araştırma kapsamında hazırlanan anket formunda güvenilirlik analizi sonrasında “polis-halk ilişkilerinde etkili olan faktörler” olarak belirlenen 12 değişkene ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar aşağıda Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Polis-Halk İlişkilerinde Etkili Olan Faktörlere İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Değişkenler	\bar{X}	S.D.
Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması	2,9900	0,6590
Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması	2,9100	0,7926
Polisin Eylemlerinde Halktan Destek Görmemesi	2,8500	0,7017
Polisin Güç Kullanma Yetkisini Yerinde Kullanmaması	2,7900	0,8563
Polisin Yeterli Bilgi Birikimine Sahip Olmaması	2,7600	0,7124
Polis Teşkilatının Görevlerini İyi Yapmaması	2,6000	0,6963
Polisin Şikayetleri Önemsememesi	2,4400	0,7292
Polisin Halka Eşit ve Objektif Davranmaması	2,4400	0,7696
Polisin Statükocu Olması	2,4300	0,8439
Polisin Sorunları Çözümüne Kavuşturmaması	2,3400	0,6995
Polisin Çalışma Koşullarının Olumsuz Olması	2,3300	0,8415
Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması	2,3200	0,8863

Tablo verilerine göre vatandaşların polis-halk ilişkilerinde etkili olan faktörlere yönelik önem algılamalarının sırasıyla şunlar olduğu görülmektedir:

- * Adalet sisteminin yeterli düzeyde olmaması,
- * Polisin politik baskılardan uzak olmaması,
- * Polisin eylemlerinde halktan destek görmemesi,
- * Polisin güç kullanma yetkisini yerinde kullanmaması,
- * Polisin yeterli bilgi birikimine sahip olmaması,
- * Polis teşkilatının görevlerini iyi yapmaması,
- * Polisin şikayetleri önemsememesi,
- * Polisin halka eşit ve objektif davranmaması,

- * Polisin Statükocu olması,
- * Polisin sorunları çözüme kavuşturmaması,
- * Polisin çalışma koşullarının olumsuz olması,
- * Medyanın polise karşı önyargılı olması.

Tablo verilerine göre, deneklerin polis-halk ilişkilerinin ideal düzeyde olmamasında etkili olan faktörler kapsamında ilk üç sırada polis teşkilatından veya polisin bireysel davranışlarından kaynaklanan faktörler yerine adalet sisteminin yetersizliği, politikanın ve politikacının polis üzerindeki baskıları ile halkın polise ve polis teşkilatına yeterli düzeyde destek vermemesi gibi çok önemli hukuk, politika ve toplum kaynaklı faktörlere yer vermeleri; polis-halk ilişkilerinin hukuksal, siyasal, toplumsal ve örgütsel faktörlerin etkileşim içinde buldukları kompleks bir ilişkiler yumağının dışı vurumu olduğu görüşünü desteklemektedir.

Tablo 2'deki vatandaşların polis-halk ilişkilerinde etkili olan faktörlere yönelik önem algılamalarının deneklerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik analizler sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Deneklerin polis-halk ilişkilerinde etkili olan faktörlere yönelik önem algılamalarının yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA analizi sonucu Tablo 3'te yer almaktadır. Tablo verilerine göre deneklerin “Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması” ve “Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması” değişkenlerine ilişkin algılamaları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 3: Deneklerin Polis-Halk İlişkilerine İlişkin Değişkenlere Yönelik Algılamaları İle Yaş Grupları Arasındaki İlişkiye Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları

Değişkenler	F	p
Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması	2,836	0,013
Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması	1,972	0,565
Polisin Eylemlerinde Halktan Destek Görmemesi	1,766	0,142
Polisin Güç Kullanma Yetkisini Yerinde Kullanmaması	4,085	0,051
Polisin Yeterli Bilgi Birikimine Sahip Olmaması	2,187	0,529
Polis Teşkilatının Görevlerini İyi Yapmaması	2,192	0,136
Polisin Şikayetleri Önemsememesi	1,376	0,157
Polisin Halka Eşit ve Objektif Davranmaması	1,039	0,324
Polisin Statükocu Olması	0,491	0,606
Polisin Sorunları Çözümüne Kavuşturmaması	1,711	0,117
Polisin Çalışma Koşullarının Olumsuz Olması	1,803	0,404
Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması	2,565	0,019

Deneklerin “Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması” ve “Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması” değişkenlerine ilişkin algılamalarının yaş gruplarına göre nasıl bir farklılık gösterdiğini saptamak amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

* Deneklerin yaşları ilerledikçe “Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması” görüşüne katılımları artmaktadır. Oysa, yaşça genç bireyler adalet sisteminin yeterli düzeyde olduğu görüşündedirler. Yaşça genç bireylerin bu olumlu bakış açıları Türk adalet sisteminin geleceği açısından umutlandırıcı bir veridir.

* Deneklerin yaşları ilerledikçe “Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması” görüşüne katılımları artmaktadır. Oysa, yaşça genç bireyler medyanın polise karşı önyargılı olmadığı görüşündedirler. İleri yaşlardaki bireylerin medya-polis ilişkilerine olumsuz bakış açıları, kanımızca, geçmişteki kötü tecrübelerin etkisinden kendilerini hala kurtaramamış olmalarından kaynaklanmaktadır.

Deneklerin vatandaşların polis-halk ilişkilerinde etkili olan faktörlere yönelik önem algılamalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA analizi sonucu Tablo 4'te yer almaktadır. Tablo verilerine göre deneklerin “Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması”, “Polisin Şikayetleri Önemsememesi”, “Polisin Halka Eşit ve Objektif Davranmaması” ve “Polisin Statükocu Olması” değişkenlerine ilişkin algılamaları eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 4: Deneklerin Polis-Halk İlişkilerine İlişkin Değişkenlere Yönelik Algılamaları İle Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları

Değişkenler	F	p
Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması	0,662	0,518
Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması	16,444	0,000
Polisin Eylemlerinde Halktan Destek Görmemesi	0,549	0,580
Polisin Güç Kullanma Yetkisini Yerinde Kullanmaması	0,003	0,997
Polisin Yeterli Bilgi Birikimine Sahip Olmaması	1,624	0,202
Polis Teşkilatının Görevlerini İyi Yapmaması	2,911	0,059
Polisin Şikayetleri Önemsememesi	6,318	0,003
Polisin Halka Eşit ve Objektif Davranmaması	4,182	0,018
Polisin Statükocu Olması	4,677	0,012
Polisin Sorunları Çözümüne Kavuşturmaması	2,636	0,077
Polisin Çalışma Koşullarının Olumsuz Olması	0,135	0,873
Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması	2,954	0,057

Deneklerin “Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması”, “Polisin Şikayetleri Önemsememesi”, “Polisin Halka Eşit ve Objektif Davranmaması” ve “Polisin Statükocu Olması” değişkenlerine ilişkin algılamalarının eğitim düzeylerine göre nasıl bir farklılık gösterdiğini saptamak amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda şu sonuca ulaşılmıştır:

* Deneklerin “Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması” görüşüne katılım düzeyleri eğitim düzeyleri yükseldikçe artmaktadır. Çünkü; eğitim düzeyleri yükseldikçe bireyler yaşadıkları toplumu ve toplum içindeki kurumlar arasındaki etkileşimleri daha iyi gözlemleyebilmektedirler. Dolayısıyla, eğitim düzeyi yüksek bireyler polisin politik birey ve kurumların etkisi altında bulunduğu farkına daha kolay varabilmektedirler.

* Deneklerin polisin vatandaşların şikayetlerini önemseyip önemsemediğine ilişkin algılamaları eğitim düzeyleri yükseldikçe olumsuz yönde artmaktadır. Eğitim düzeyleri yüksek bireylerin polisiye olaylara ilişkin şikayetlerinin çözümüne ilişkin beklentilerinin yüksek olması polisin söz konusu şikayetlerin çözümüne yönelik eylemlerinin yetersiz algılanma olasılığını artırmaktadır. Bu ise, beklentilerin karşılanmaması ve dolayısıyla, tatminsizlik sonucunu doğurmaktadır.

* Deneklerin polisin halka eşit ve objektif davranıp davranmadığına ilişkin algılamaları eğitim düzeyleri yükseldikçe olumsuz yönde artmaktadır. Yukarıda belirtilen, eğitim düzeyleri yüksek bireylerin polisiye olaylarda polisin davranışlarına ilişkin beklentilerinin yüksek olması savı burada da geçerlidir.

* Deneklerin “Polisin Statükocu Olması” görüşüne katılım düzeyleri eğitim düzeyleri yükseldikçe artmaktadır. Burada eğitim düzeyleri düşük bireylerin polisi statükocu görmemeleri ve eğitim düzeyleri yüksek bireylerin polisi statükocu olarak algılamaları dikkat çekici bir bulgudur. Kanımızca, bireylerin eğitim düzeyleri arttıkça statükoya ilişkin bilgi dağarcıklarının daha fazla artması ve herhangi bir birey veya kurumun statükocu olup olmadığına ilişkin daha sağlıklı değerlendirmeler yapabilmeleri söz konusu bulgunun nedenidir.

Deneklerin vatandaşların polis-halk ilişkilerinde etkili olan faktörlere yönelik önem algılamalarının meslek gruplarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA analizi sonucu Tablo 5’te yer almaktadır. Tablo verilerine göre deneklerin “Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması” ve “Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması” değişkenlerine ilişkin algılamaları meslek gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 5: Deneklerin Polis-Halk İlişkilerine İlişkin Değişkenlere Yönelik Algılamaları İle Meslekleri Arasındaki İlişkiye Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları

Değişkenler	F	p
Adalet Sisteminin Yeterli Düzeyde Olmaması	1,297	0,272
Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması	3,317	0,008
Polisin Eylemlerinde Halktan Destek Görmemesi	0,975	0,437
Polisin Güç Kullanma Yetkisini Yerde Kullanmaması	2,030	0,081
Polisin Yeterli Bilgi Birikimine Sahip Olmaması	2,294	0,052
Polis Teşkilatının Görevlerini İyi Yapmaması	1,687	0,145
Polisin Şikayetleri Önemsememesi	1,587	0,171
Polisin Halka Eşit ve Objektif Davranmaması	1,942	0,095
Polisin Statükocu Olması	0,338	0,888
Polisin Sorunları Çözümüne Kavuşturmaması	1,862	0,108
Polisin Çalışma Koşullarının Olumsuz Olması	0,038	0,999
Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması	2,369	0,045

Deneklerin “Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması” ve “Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması” değişkenlerine ilişkin algılamalarının meslek gruplarına göre nasıl bir farklılık gösterdiğini saptamak amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda şu sonuca ulaşılmıştır:

* Deneklerin “Polisin Politik Baskılardan Uzak Olmaması” değişkenine ilişkin algılamalarının meslek gruplarına göre değişimi incelendiğinde, sırasıyla emekliler ve ev hanımlarından oluşan ilk grup bu görüşe büyük oranda katılmazken; sırasıyla öğrenciler, memurlar, işçiler ve serbest meslek sahiplerinden oluşan ikinci grup ise bu görüşe büyük oranda katılmaktadır. Emekliler ve ev hanımlarının bu görüşe katılmamalarının nedeni her iki meslek grubunun diğer meslek gruplarına oranla sosyal yaşam ve polis örgütü ile ilişkilerinin nispeten sınırlı olmasıdır.

* Deneklerin “Medyanın Polise Karşı Önyargılı Olması” değişkenine ilişkin algılamalarının meslek gruplarına göre değişimi incelendiğinde, sırasıyla emekliler, serbest meslek sahipleri ve işçilerden oluşan ilk grup bu görüşe büyük oranda katılmaktadır; sırasıyla ev hanımları, öğrenciler ve

memurlardan oluşan ikinci grup ise bu görüşe büyük oranda katılmamaktadır.

Sonuç

Demokrasinin gelişmesi ve birey özgürlüklerinin önem kazanmasıyla birlikte, demokratik polis kimliği oluşturmak bugün her ülkenin temel amaçlarından biri haline gelmiştir. Demokratik polis kimliğinin oluşumunda, öncelikle, icra edilen görevlerde toplumun hassasiyetlerinin dikkate alınması ve keyfi tutum ve davranışların caydırıcı yaptırımlarının olması gerekir.

AB'ye girme yolunda çok önemli adımlar atan ülkemizde, demokrasi odaklı polis kimliği oluşturmak büyük önem kazanmıştır. Türkiye'deki pek çok kurum gibi polis teşkilatının da mevcut yapısıyla demokratik bir kimlik geliştirmesi olası gözükmemektedir. Polis teşkilatının bu değişime ayak uydurabilmesi için süratle yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bu kapsamda, katı bir hiyerarşinin hakim olduğu klasik örgüt yapısından vazgeçilerek, halkın ve teşkilat mensuplarının katılımını ve polislik fonksiyonlarının koordineli olmasını sağlayacak modern örgüt yapıları benimsenmelidir.

Sonuç olarak, geleceğin dünyası gibi örgütleri de bugünkünden çok farklı olacaktır. Geleceğin rgtleri hızlı bir değişim gösteren geçici sistemler olacaktır. Halihazırda statik örgütsel yapıların dış baskıların zorlamasıyla değil, kendi iç dinamiklerinin harekete geçirilmesiyle kendilerini formatlamaları gerekmektedir. Bu formatlama gerekliliğinden polis teşkilatının kendisini ayrı tutamayacağı da bilinmelidir.

KAYNAKÇA

“About Community Policing”,

<http://www.communitypolicing.org/about2.html>, (Temmuz 2003).

AKALIN, Mehmet. “Toplum Polisliği”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 69, Sayı: 417, Aralık 1997, ss. 219-224.

AYDIN, Ahmet Hamdi. “İnsan Hakları Açısından Polisin Güç Kullanma Yetkisinin Meşruiyeti”, *21. Yüzyılda Polis: Temel Sorunlar-Çağdaş Yaklaşımlar*. İbrahim CERRAH ve Emin SEMİZ (Der.), Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Yayını, 1999, ss. 103-130.

AYDIN, Ahmet Hamdi. “Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 4, S. 1-2, Ocak-Haziran 2002, ss. 123-136.

BAHAR, Halil İbrahim. “Toplum Destekli Polislik (Community Policing) ve Türkiye’ye Uygulanabilirliği”, *Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis*, Hasan Hüseyin ÇEVİK ve Turgut GÖKSU (Der.), Ankara: Seçkin Yayınevi, 2002.

BERGMANS, Denis. “Çağdaş Polis Hizmetinin Temel Faktörü Olarak Toplum Destekli Polislik”, *Polis Meslek Etiği*, İhsan BAL ve M. Bedri ERYILMAZ (Der.), Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, 2002, ss. 195-220.

CRAWSHAW, Ralph. “İnsan Kaynakları ve Polis Hizmeti”, *Polis Meslek Etiği*, İhsan BAL ve M. Bedri ERYILMAZ (Der.), Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, 2002, ss. 155-172.

ÇAĞLAR, Ali. “Polis ve Polisliğin Ortaya Çıkışı”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 1, S. 4, Temmuz 1999.

ÇEÇEN, Anıl. *İnsan Hakları*, 2. Baskı, Ankara: Gündoğan Yayınları, 1995.

ÇEVİK, Hasan Hüseyin. “Devlet ve Polis”, *Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis*, Hasan Hüseyin ÇEVİK ve Turgut GÖKSU (Der.), Ankara: Seçkin Yayınevi, 2002.

ERDAĞ, Erdoğan. “Polis-Halk İlişkilerinde Sorunlar ve Çözüm Önerileri”,
Türk İdare Dergisi, Yıl: 72, Sayı: 428, Eylül 2000.

MARX, Gary T.. “Police and Democracy”,
<http://web.mit.edu/gtmarx/www/dempol.html>, (Temmuz 2003).

SEMİZ, Emin ve Erten GÖKÇE. “Yirmibirinci Yüzyılda Polis Eğitimi”, 21.
Yüzyılda Polis: Temel Sorunlar-Çağdaş Yaklaşımlar, Yayına Hazırlayanlar:
İbrahim CERRAH ve Emin SEMİZ, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü
Asayiş Daire Başkanlığı Yayını, 1999, ss. 3-21.